

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ปัจจัยที่มีผลต่อการมารับบริการที่สถานอนามัยของประชาชน
ในตำบลวังหิน อำเภอเมือง จังหวัดตาก

ชื่อผู้เขียน นางจันทร์นิภา ตันภูมิประเทศ

สาขารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์อำเภอ	ชนะกอก	ประธานกรรมการ
อาจารย์นงเยาว์	อุดมวงศ์	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ประยงค์	ถิมนตระกูล	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ชลอศรี	แดงเปี่ยม	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมารับบริการที่สถานอนามัยของประชาชนในตำบลวังหิน และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐาน (เพศ อายุ อาชีพ รายได้ การศึกษาและหลักประกันด้านสุขภาพ) ปัจจัยส่งเสริม(ลักษณะของความเจ็บป่วย การรับรู้เกี่ยวกับภาวะสุขภาพความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการของเจ้าหน้าที่สถานอนามัย และความคาดหวังต่อการได้รับบริการด้านต่างๆจากเจ้าหน้าที่สถานอนามัย) และปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (ระยะทาง ระยะเวลาและความสะดวกในการเดินทางไปรับบริการ) กับการมารับบริการที่สถานอนามัยของประชาชนในตำบลวังหิน กลุ่มตัวอย่างคือ บุคคลที่เป็นตัวแทนครัวเรือนที่เคยไปรับบริการที่สถานอนามัยวังหิน ตั้งแต่ มกราคม 2542 – กรกฎาคม 2543 จำนวน 170 คน และตัวแทนครัวเรือนที่ไม่เคยไปรับบริการที่สถานอนามัยวังหินแต่ไปรับบริการที่สถานบริการสาธารณสุขแห่งอื่นๆ จำนวน 90 คน รวมทั้งสิ้น 260 คน ใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ไค-สแควร์ ฟิชเชอร์ เอ็กแซกท์ และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพอยท์ไบซีเรียล

ผลการศึกษาพบว่า การมารับบริการที่สถานอนามัยด้านการรักษาพยาบาลร้อยละ 42.3 รองลงมาคือด้านการส่งเสริมสุขภาพ และด้านการควบคุมและป้องกันโรคร้อยละ 28.1 และ 22 ตามลำดับ

ปัจจัยพื้นฐานที่มีความสัมพันธ์กับการมารับบริการที่สถานีนอนามัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ได้แก่ อาชีพ รายได้ การศึกษา และหลักประกันด้านสุขภาพ ปัจจัยส่งเสริมที่มีความสัมพันธ์กับการมารับบริการที่สถานีนอนามัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) คือความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการของเจ้าหน้าที่สถานีนอนามัย และปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีความสัมพันธ์กับการมารับบริการที่สถานีนอนามัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) คือระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางไปรับบริการที่สถานีนอนามัย ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมารับบริการที่สถานีนอนามัย ได้แก่ เพศ อายุ ลักษณะของความเจ็บป่วย การรับรู้เกี่ยวกับภาวะสุขภาพ ความคาดหวังต่อการได้รับบริการด้านต่างๆ ระยะทางและความสะดวกในการเดินทางไปรับบริการ

ดังนั้น การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่สถานีนอนามัยควรเน้นในเชิงรุก คือการส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมและป้องกันโรคมกกว่าการตั้งรับในการรักษาพยาบาล เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่ถูกต้องและมีสุขภาพอนามัยที่ดี นอกจากนี้ควรเร่งรัดให้ทุกครอบครัวมีหลักประกันด้านสุขภาพ

Independent Study Title Factors Affecting Utilization Health Center Services of People in Tambon Wanghin Amphoe Muang Changwat Tak

Author Mrs. Channipa Tanpumiprated

Master of Public Health

Independent Study Examining Committee :

Assoc. Prof. Ampai	Chanakok	Chairperson
Lect. Nongyao	Udomvong	Member
Assoc. Prof. Prayong	Limtragoon	Member
Assoc. Prof. Chalorsri	Dangpiam	Member

Abstract

The objectives of this study were to study health services utilization at health center among the people in Tambon Wanghin. The relationship between predisposing factors (gender , age, occupation, income, education, and health insurance), enabling factors (types of illness, perceived health status, opinions towards health care providers' services, and expectation of health care services from the health care providers) and convenience factors (distance, travel time, and convenient of transportation) and the utilization of health services were also examined. The sample was selected by multistage sampling which consisted of 260 people : 170 people who were representative of each family attending the services at Wanghin health center and 90 people attending other health centers during January 1999 – September 2000. The data were collected by interview form and analyzed by using descriptive statistics, chi – square, Fisher's Exact and the point biserial coefficient of correlation (r_{pb}).

The results showed that: 42.3 % of people received curative and nursing care, 28.1 % received services in health promotion, and 22.0 % received in controlling and prevention.

The predisposing factors were significantly associated with the utilization of health services were occupation, income, education and health insurance ($p < 0.05$). The enabling factor was significantly associated with the utilization of health services was the opinions towards the health care providers' service ($p < 0.05$). The convenience factor was significantly associated with the utilization of health services was the travel time ($p < 0.05$). The results showed that gender, age, types of illness, perceived health status, expectation of health care services from the health care providers, distance, and convenient of transportation were not associated with health center services.

Thus the health care provider should be more active in health promotion, and controlling and prevention than passive service in curative and nursing to change unhealthy behavior and to promote health. Besides, every family should have health insurance to insure their health.